

SITE SELECTION PREFERENCES AND THE IMPACT ON TOURISM IN TURKEY VIKOR METHODS OF DEMOGRAPHIC CHARACTERISTIC

Burcu ÖZCAN¹, Kübra MADEN², Fatma Nur AYDIN³ & Seda KURBAN⁴

Abstract

Importance of tourism sector increases every passing day and develops rapidly. Turkey is quite favorable in terms of geographical features for the tourism sector. A competitive advantage is provided against other countries by the development of the tourism sector in our country. Turkey is a country that draws attention both its natural beauties and historical structure. Based on the development of the tourism sector in our country and increasing interest, the effect of demographic features on tourism preference has been investigated. According to this research, 286 people were conducted a questionnaire via internet, and it was investigated whether there was a significant difference between the demographic characteristics of the people and their tourism preferences. In the second stage of the questionnaire, summer, winter, thermal, nature and cultural tourism preferences were offered and choosing one of them was asked from people. In this way, suitable criteria were determined according to their tourism preferences. In the last stage of the research, VIKOR method, which is a multi-criteria decision making method, was applied and the most suitable alternative was chosen according to the type of tourism.

Keywords:

Tourism Sector
Tourism
Preference
VIKOR
Method

Article

History:

Received:

12 May 2020

Accepted:

29 Dec 2020

TÜRKİYE'DE DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİN TURİZM TERCİHİNE ETKİSİ VE VIKOR YÖNTEMİ İLE YER SEÇİMİ

Özet

Turizm sektörünün önemi her geçen gün daha çok artmaktadır ve hızla gelişmektedir. Türkiye coğrafi özellikleri bakımından turizm sektörü için oldukça elverişlidir. Ülkemizde turizm sektörünün gelişmesiyle diğer ülkelere karşı rekabet avantajı sağlamaktadır. Gerek doğal güzellikleriyle gerek tarihi yapısıyla dikkat çeken ülke konumundadır. Ülkemizdeki turizm sektörünün gelişmesi ve artan ilgiden yola çıkarak demografik özelliklerin turizm tercihi etkisini araştırılmıştır. Yapılan çalışmada 286 kişiye internet üzerinden anket uygulanmıştır ve kişilerin demografik özelliklerinin turizm tercihleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı araştırılmıştır. Anketin ikinci aşamasında yaz, kış, termal, doğa ve kültür turizm tercihlerinden birini seçmesi istenmiştir ve turizm tercihlerine uygun kriterler belirlenmiştir. Çalışmanın son aşamasında çok kriterli karar verme yöntemi olan VIKOR yöntemi uygulanarak turizm türüne göre en uygun alternatif seçilmiştir.

Anahtar

Kelimeler:

Turizm
Sektörü
Turizm
Tercihi
VIKOR
Yöntemi

Makale

Geçmişi:

Alınan tarih:

12 Mayıs 2020

Kabul tarihi:

29 Aralık 2020

¹ ORCID: 0000-0003-0820-4238, Kocaeli Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi, Endüstri Mühendisliği, burcu.ozcan@kocaeli.edu.tr

² ORCID: 0000-0001-9451-9759, Kocaeli Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi, Endüstri Mühendisliği, kubramaden97@gmail.com

³ ORCID: 0000-0003-4339-7397, Kocaeli Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi, Endüstri Mühendisliği, fatmanuraydin1641@gmail.com

⁴ ORCID: 0000-0002-6409-4080, Kocaeli Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi, Endüstri Mühendisliği, ssedakurban@gmail.com

1. Giriş

En çok tercih edilen hizmet sektörlerinden olan turizm Fransız kökenli bir terimdir. Anlamı ise özgün biçimi diye geçmektedir. Dünya Turizm Örgütü'nün tanımına göre turizm; kendi olağan çevresi dışındaki bir yere, belirlenmiş bir süreden daha az kalmak üzere giden ve ana amacı ziyaret ettiği yerde para kazanılan bir faaliyetin denemesi dışında seyahat etmek olan bir kişinin faaliyetleri şeklinde belirtilmiştir (Doğanay vd, 2019).

Turizmin birçok çeşidi vardır. Bunlar doğa, yaz, kış, sağlık ve termal, spor, kültürel, gastronomi vb. turizmlerdir. Doğa turizmi son yıllarda hızlı bir şekilde gelişmektedir. Gelişmesinin altında yatan en önemli nedenler ise kalabalık kentlerde, hava ve gürültü kirliliği, betonlaşma, vb. gibi yoğun çevre sorunlarıdır (Korkmaz, 2001). Doğa turizmi diğer bir adıyla ekoturizm, doğanın korumasını, doğal güzellikleri çevre kirliliklerinden korumasını esas alan bir turizm ekolüdür. Ülkenin hem turizm gelirini elde edeceği hem de doğal ortamın korunup gelirin adil dağılmasının sağlanacağı bir iş kolu olarak doğa turizmi ortaya çıkmıştır. Bu turizmin amacı şehir stresinden uzakta yeşil doğal güzelliklerle ziyaretçilerin huzur bulmasını, insanın doğa ile iç içe yaşamasını sağlamaktır. Bu doğal güzellikler göller, akarsular, botanik bahçeler, tabiat parkları, ormanlar vb. şeklindedir. Ülkemizde bu doğa turizmine en elverişli bölgeler başta Karadeniz Bölgesi olmak üzere tüm bölgelerde karşılaşmaktadır. Doğa turizm için en çok tercih edilen illere Antalya, Erzurum, Bolu, Artvin, Rize ve Trabzon vb. iller örnek verilebilmektedir. Ülkemiz kültürel turizm açısından tercih edilen ülkeler arasında ön sıralarda yer almaktadır. Çünkü şu anda bulunan ülke sınırlarımızda çok fazla medeniyet ve toplumlar yaşamıştır. Bulduğu konum itibarıyla kıtalar arası köprü durumunda olduğu için çok fazla sayıda, farklı yapı ve kültürde insanın güzergâhı haline gelmiştir. Bu nedenlerden dolayı insanlar farklı tarzda mabetler, hanlar, hamamlar, yollar, vs. inşa edilmiştir. Aynı zamanda her bir topluma ait sanat, müzik, oyunlar vs. ortaya çıkmıştır. Kültürel turizm, insanların farklı medeniyet ve toplumların kültürlerine yönelik merakı, aynı zamanda kendi yerel kültürünü öğrenme isteği ile; insanların sanata, müziğe, mimariye ve folklorlara yönelik ilgi ve alakaları ile ortaya çıkmıştır. Ülkemiz tarihi eserleri (han, hamam, vs.), müzeleri, dini merkezleri (cami, kilise, vs.), arkeolojik noktaları, oyunları ve sanatıyla dikkat çeken önemli bir ülke konumunda bulunmaktadır. Bundan dolayıdır ki ülkemizde kültür turizmiyle çok fazla karşılaşmaktadır. Ülkemiz kültür turizmiyle en çok Marmara Bölgesinde olmak üzere ülkemizin dört bir yanında karşılaşmak mümkündür. Kültür turizmi için en çok tercih edilen iller arasında İstanbul, Bursa, Hatay, Şanlıurfa vs. örnek verilebilmektedir (Doğanay vd, 2019; Emekli, 2006). Kış turizmi, kar yağışına bağlı olarak dağların yüksek kesimlerinde faaliyet gösteren bir turizm çeşididir. Yılın belli zamanında yapılan seyahatler, dinlenme, eğlenme, gezme ve görme gibi faaliyetlerdir. Kayak sporu yapabilmek için belirli bir yüksekliği olan, bu faaliyetleri yapmaya uygun dağlar kış turizminin geliştiği ve vazgeçilemez mekanları haline gelen yerlerdendir. Ülkemizde kış turizmine elverişli olan bölgeler arasında Doğu Anadolu bölgesi önemli sıradadır. Bunun yanı sıra İç Anadolu ve Marmara Bölgesinde de rastlamak mümkündür. Kış turizmi için tercih edilen iller arasında Bursa, Erzurum Kayseri, Kocaeli örnek verilebilmektedir (Altaş vd, 2015). Sağlık ve termal turizm, sağlıklı yaşamı devam ettirmek için, insanların ve toplumun sağlığını korumaya yönelik olan, insanların beden ve zihnin dinlenmesi, tazelenmesine amacıyla yapılmaktadır. Doğada bulunan mineralli termal suların, gazların ve çamurların etkisiyle insanların doğal bir şekilde rahatlaması ve şifa bulması için tercih edilen bir sektördür. Ülkemizde sağlık ve termal turizm denilince akla ilk gelen Ege ve İç Anadolu Bölgesi'dir. Sağlık ve termal turizm için tercih edilen iller arasında Kütahya, Afyonkarahisar, Denizli Manisa örnek verilebilmektedir (Erdoğan vd, 2008; Sandıkçı, 2008). Yaz turizmi en çok tercih edilen turizm türlerinden biridir. Yaz aylarında mevsimin sıcak olmasıyla ve yoğun çalışma hayatından uzaklaşmak isteyen kişilerin en gözde turizmidir. Yaz turizmi, dinlenmek, eğlenmek, gezmek, yüzmek amaçla yapılan gezilerdir. Bu geziler ülkenin kalkınma ekonomisine fayda sağlamaktadır. Bu turizmde en çok dikkat edilen kriterlerin başında uygun fiyat, su sporları ve turizm bölgelerinin nüfusunun az olmasıdır. Yaz turizmine en çok Ege ve Akdeniz bölgelerinde

rastlanmaktadır. Antalya, Muğla, İzmir, Çanakkale, Balıkesir vb. iller yaz turizmi için en çok tercih edilen iller olarak örnek verilebilmektedir.

Türkiye bu tüm özel ve güzel özellikleriyle tarihi, kültürel, doğa gibi birçok turizmi sağlayan dünyanın önde gelmiş ülkelerindedir. Her mevsimde yeşillikleriyle, doğasıyla, yöresiyle, karlı dağlarıyla, denizleriyle, şifalı doğal suları, kaplıcalarıyla, ünlü yöresel mutfaklarıyla ve misafirperver insanlarıyla gözde bir ülkedir. Küreselleşme ve hızlı gelişim süreci ile Türkiye'deki turizm sektörünü de etkilemiştir. Türkiye'ye gelen yabancı ziyaretçilerin artışı Tablo 1'de gösterilmiştir. Her yıl yabancı ziyaretçi sayısı artmıştır.

Tablo 1: Türkiye'ye Gelen Yabancı Ziyaretçi Sayısı (Türkiye turizm yatırımcıları derneği, 2019)

Yıllar	Yabancı Ziyaretçi
1998	9,752,697
1999	7,487,285
2000	10,428,153
2001	11,618,969
2002	13,256,028
2003	13,701,419
2004	17,202,996
2005	20,552,621
2006	19,275,948
2007	23,017,081
2008	26,431,124
2009	27,347,977
2010	28,51,852
2011	31,324,528
2012	31,782,832
2013	34,910,098
2014	36,837,900
2015	36,244,632
2016	25,352,213
2017	32,410,034
2018	39,488,401

Türkiye her yıl turist sayısını arttırarak 2008-2018'e kadar %8,4 büyüme göstermektedir. Ülkemizde artan turist sayıları diğer ülkelere karşı rekabet avantajı sağlamaktadır. Türkiye'nin Dünya ve Avrupa'daki turizm sektöründe yeri ise Tablo 2'de gösterilmektedir.

Tablo 2: Türkiye'nin Dünya ve Avrupa'daki Turizm Sektöründeki Yeri (Türkiye turizm yatırımcıları derneği, 2019)

Yıllar	Turist Sayısı (milyon kişi) *		
	(1) Türkiye	(2) Avrupa	(3) Dünya
2008	25.0	486.3	917.0
2009	25.5	462.7	884.0
2010	31.4	488.7	949.0
2011	34.7	520.0	997.0
2012	35.7	540.0	1,038.0
2013	37.8	566.6	1,087.0
2014	39.8	583.6	1,135.0
2015	39.5	607.7	1,18.0
2016	30.09	619.3	1,239.0
2017	37.6	674.4	1,329.0
2018**	46.1	712.6	1,403.0
2008-2018 Yıllık Ort. Büyüklük (%)	8.4	4.7	5.3

Ülkemiz turizm sektörü tercihinde Avrupa ve dünyadaki diğer ülkelere göre ilk sırada yer almaktadır.

Çalışmanın devamında turizm sektörüyle ilgili literatür çalışması yapılmıştır. İkinci bölümde VIKOR yöntemi kısaca anlatılmaktadır. Üçüncü bölümde demografik özelliklerin turizm sektöründe etkisi araştırılmıştır ve turizm sektörüne göre kriterler belirlenerek VIKOR yöntemi uygulanmıştır. Çalışmanın son bölümünde ise sonuçlar analiz edilerek tartışılmıştır.

1.1. Turizm Sektörüyle İlgili Yapılan Çalışmalar

Literatür incelendiğinde turizm sektörüyle ilgili birçok çalışma olduğu görülmektedir. Bu çalışmadan bazıları ise şunlardır:

2007 yılında Toker' in yaptığı çalışmada otel işletmelerinde çalışanların iş tatmini, iş tanımlama ölçeği ile ölçümü ve demografik değişkenlerin iş tatminine etkilerini incelemiştir (Toker, 2007). 2010 yılında Emir ve Çelik'in çalışmasında, müşterilerin değer verdiği unsurların önem seviyelerini Afyonkarahisar'da bulunan 5 yıldızlı termal oteller için t ve F testleriyle belirlemeyi amaçlamıştır (Emir vd, 2010). 2012 yılında Çetinsöz' ün Alanya ilçesine gelen turistlerin tatilde çekim yapılacak yerler hakkında uyguladıkları risk azaltma stratejilerini tespit etmeyi amaçlayan bir çalışma yapılmıştır (Çetinsöz vd, 2012). 2014 yılında Antalya ili Kemer ilçesindeki 5 yıldızlı otellerin potansiyel müşterilerin otelleri tercih etme sıralamalarını belirtmek için AHP (Analitik Hiyerarşi Süreci) ve 5 otel içinde Vikor yöntemi kullanmıştır (Uygurtürk vd, 2014). 2014 yılında Yirik ve Yıldırım'ın çalışmasında Antalya ilinde turizm sektöründeki kadın girişimcilerin bireysel değerlerin demografik özellikler açısından normallik testi yapılarak incelenmiştir (Yirik vd, 2014). 2015 yılında Yirik ve Baltacı'nın yaptığı çalışmada yabancı turistlerin Antalya ilini tercih etmelerini demografik özelliklerin etkisi olup olmadığını Anova testi ile incelemiştir (Yirik vd, 2016). 2015 yılında Gündüz ve Güler'in çalışmada Analitik Hiyerarşi Süreci ve TOPSİS yöntemleri kullanılarak ürün kalitesi, performansı, ürün bilgilendirmesi, ürün ulaştırma zamanı, fiyat, kalite çalışmaları gibi seviyeleri göz önüne alınarak termal turizm işletmelerinde tedarik seçimine yönelik uygulama yapılmıştır (Gündüz vd, 2015). 2017 yılında Kılıçlar vd.'nin yaptığı çalışmada üçüncü yaş turizminin ne olduğunu, Türkiye'ye ziyarete gelen üçüncü yaş turistlerin profillerini tasvir etmek amaçlanmıştır (Kılıçlar vd, 2017). 2018 yılında Bezirgan'ın çalışmasında, Balıkesir Edremit Körfezi'nde yerli turistlerin Türkiye'de gerçekleştirdiği turizm faaliyetlerini belirlemek amacıyla katılımcıların demografik özelliklerine bakarak onların tatil tercihleri belirlemiştir (Bezirgan, 2018). 2018 yılında Ecemiş ve Yaykaşlı, Antalya ilinde yer alan 140 otelden turistlerin otel seçiminde karar vermeyi kolaylaştırmak için TOPSİS yöntemi kullanılmıştır (Ecemiş vd, 2018). 2019 yılında Koçoğlu'nun çalışmasında Gaziantep'in yerli turistlerin gastronomi tutumlarının belirlenmesi ve bu tutumların demografik özellikler açısından incelenmesi amaçlanmıştır (Koçoğlu, 2019). 2019 yılında Akgöz ve Turdumambetov'un yaptığı çalışmasında Kırgızistan'da tur tercihlerini belirlerken Multimoora yöntemi kullanarak seçim yapılmıştır (Akgöz, vd, 2019).

Turizm sektörüyle ilgili yapılan tüm çalışmalara baktığımızda istatistiksel analizlerin çok fazla yapıldığı görülmektedir. Bunun yanında AHP, TOPSİS, VIKOR yöntemleri de kullanılmıştır. Yapılan çalışmada demografik özelliklerin turizm türüne etkisi istatistiksel olarak analiz edilmiş ve VIKOR yöntemiyle turizm türüne bağlı olarak en uygun alternatif yer seçilmiştir.

2. VIKOR Yöntemi

VIKOR yöntemi (Vise Kriterijumska Optimizacija I Kompromisno Resenje) aynı birimle ölçülemeyen, birbiriyle çelişen kriterlerden oluşan çok kriterli optimizasyon problemlerinin çözümü için kullanılmaktadır. İlk olarak Opricovic ve Tzeng tarafından kullanılmıştır. Bu yöntemde, birden çok kriter birlikte değerlendirilmektedir. İdeal çözüme en yakın olan

uygulanabilir çözümler üretilmektedir. Alternatifler arasından en iyi olanın seçilmesi veya bu alternatiflerin performanslarına göre sıralanması için kullanılmaktadır (Ertuğrul vd, 2014). VIKOR yönteminin aşamaları şu şekildedir:

1. Problemin Tanımlanması

2. Kriterlerin Tanımlanması

3. Alternatiflerin Belirlenmesi

4. Karar Matrislerinin Oluşturulması

$$A_{ij} = \begin{bmatrix} a_{11} & a_{12} & \dots & a_{1n} \\ a_{21} & a_{22} & \dots & a_{2n} \\ \dots & \dots & \dots & \dots \\ a_{m1} & \dots & \dots & a_{mn} \end{bmatrix} \quad (1)$$

5. Her Bir Kriter İçin En İyi (f_j^*) ve En Kötü (f_j^-) Değerlerin Belirlenmesi

$$f_j^* = \max_j f_{ij} \quad (2)$$

$$f_j^- = \min_j f_{ij} \quad (3)$$

6. Kriterlerin Ağırlıklarının Belirlenmesi

$$R_{ij} = \frac{a_{ij}}{\sqrt{\sum_{k=1}^m a_{kj}^2}} \quad (4)$$

$$R_{ij} = \begin{bmatrix} r_{11} & r_{12} & \dots & r_{1n} \\ r_{21} & r_{22} & \dots & r_{2n} \\ \dots & \dots & \dots & \dots \\ r_{m1} & \dots & \dots & r_{mn} \end{bmatrix} \quad (5)$$

7. Si, Ri ve Qi (i = 1, 2, ..., m) Değerlerinin Hesaplanması

$$V_{ij} = \begin{bmatrix} w_1 r_{11} & w_2 r_{12} & \dots & w_n r_{1n} \\ w_1 r_{21} & w_2 r_{22} & \dots & w_n r_{2n} \\ \dots & \dots & \dots & \dots \\ w_1 r_{m1} & \dots & \dots & w_n r_{mn} \end{bmatrix} \quad (6)$$

$$\sum_{i=1}^n W_i = 1 \quad (7)$$

8. Si, Ri ve Qi (i = 1, 2, ..., m) Değerlerinin Hesaplanması

$$S^* = \min_i S_i \quad S^- = \max_i S_i \quad (8)$$

$$R^* = \min_i R_i \quad R^- = \max_i R_i \quad (9)$$

$$S_{ij} = \sum_{i=1}^n \frac{w_i(f_i^- - f_{ij})}{(f_i^* - f_i)} \quad (10)$$

$$R_j = \max \frac{w_i(f_i^- - f_{ij})}{(f_i^* - f_i)} \quad (11)$$

$$Q_i = \frac{v(S_j - S^*)}{S^- - S^*} + \frac{(1-v)(R_j - R^*)}{(R^- - R^*)} \quad (12)$$

9. Alternatiflerin sıralanması şeklindedir.

3. Uygulama

3.1. Araştırmanın Amacı

Çalışmanın amacı, ülkemizde yaşayan insanların demografik özelliklerini belirleyerek turizm tercihlerini belirlemede demografik özelliklerinin etkili olup olmadığını incelemektir.

Sonrasında tercih ettikleri turizm tercihi göre tatil yeri seçiminde en çok hangi kriterlere dikkat edilmesine ilişkin ağırlık oranlara göre alternatif şehirler belirlenerek VIKOR yöntemi uygulanmaktadır. Böylelikle seçilen turizm tercihi belirlenmiş olan kriterlerin ağırlıklı önem dereceleri ile belirlenen şehirler arasında seçilen turizm türüne göre şehirler sıralanmıştır. Bu sıralamaya göre seçilen turizm için en uygun şehir alternatifi belirlenmiştir.

3.2. Araştırmanın Hipotezleri

Araştırmaya katılan kişilerin demografik özellikleriyle turizm tercihlerini belirlemede anlamlı bir fark olup olmadığını incelemek için aşağıdaki hipotezler kurulmuştur.

H_{12} : Kişilerin cinsiyetlerine göre turizm tercihlerini belirlemede anlamlı bir ilişki vardır.

H_{21} : Kişilerin cinsiyetlerine göre turizm tercihlerini belirlemede anlamlı bir ilişki yoktur.

H_{13} : Kişilerin yaş aralıklarına göre turizm tercihlerini belirlemede anlamlı bir ilişki vardır.

H_{31} : Kişilerin yaş aralıklarına göre turizm tercihlerini belirlemede anlamlı bir ilişki yoktur.

H_{14} : Kişilerin medeni durumlarına göre turizm tercihlerini belirlemede anlamlı bir ilişki vardır.

H_{41} : Kişilerin medeni durumlarına göre turizm tercihlerini belirlemede anlamlı bir ilişki yoktur.

H_{15} : Kişilerin eğitim durumlarına göre turizm tercihlerini belirlemede anlamlı bir ilişki vardır.

H_{51} : Kişilerin eğitim durumlarına göre turizm tercihlerini belirlemede anlamlı bir ilişki yoktur.

H_{16} : Kişilerin gelir durumlarına göre turizm tercihlerini belirlemede anlamlı bir ilişki vardır.

H_{61} : Kişilerin gelir durumlarına göre turizm tercihlerini belirlemede anlamlı bir ilişki yoktur.

3.3. Araştırmanın Yöntemi

Araştırmanın verileri anket tekniği ile toplanmıştır. Anket 2 bölümden oluşmaktadır. Anketin ilk bölümünde kişilerin demografik özellikleri ve tercih ettikleri turizm sektörü belirlenmiştir. İkinci bölümde ise tercih edilen turizm sektörüne göre gitmek istedikleri tatilden neler beklediklerini belirlemeye ilişkin seçenekler sunulmuştur. Anket çalışması sonucunda elde edilen 286 verinin IBM SPSS Statistics 22 programıyla analiz yapılmıştır (Çeltek vd, 2018).

IBM SPSS Statistic programında yapılan analizlerden sonra seçilen turizm tercihi göre Çok Amaçlı Karar Verme Yöntemlerinden VIKOR yöntemi ile alternatif yer seçimleri belirlenmiştir.

Çalışmaya hipotez testi uygulayabilmek için ilk olarak Kolmogorov-Smirnov, Shapiro-Wilk, Skewness ve Kurtosis testleri ile normal dağılıp dağılmadığı incelenmiştir. Yapılan test sonucunda verilerin normal dağıldığı gözlemlenmiştir. Hipotez testleri için uygun bulunmuştur. Verilerde birden fazla grup olduğu için One-Way Anova testi uygulanmıştır.

3.4. Anket Verileri ve SPSS Analizi

Araştırmaya katılan kişilerin 149'u kadın (%52,1), 137'si ise (%47,9) erkektir. Yaş aralıklarına göre 124 kişi 18-25, 57 kişi 26-35, 65 kişi 26-49, 40 kişi ise 50 yaş ve üzeridir. Medeni durumlarına göre 145 kişi bekar, 62 kişi evli, 79 kişi ise evli ve çocukludur. Eğitim durumlarına göre 37 kişi ilkokul mezunu, 31 kişi ortaokul mezunu, 54 kişi lise mezunu, 77 kişi üniversite mezunu, 87 kişi öğrencidir. Gelir durumlarına göre 91 kişi 1000 TL ve altı, 69 kişi 1001-2400 TL, 71 kişi 2401-3500 TL, 55 kişi 3500 TL ve üzeridir.

Çalışmanın bağımlı değişkeni olan turizm tercihinin göre 24 kişi (%8,4) kış turizmi, 25 kişi (%8,7) sağlık ve termal turizmi, 60 kişi (%21) kültürel turizmi, 74 kişi (%25,9) doğa turizmi, 103 kişi ise (%36) yaz turizmini seçmiştir. Anket sonuçlarına göre kişilerin demografik özellikleri Tablo 3' te özetlenmiştir.

Araştırmaya göre kişilerin demografik özelliklerinin turizm tercihinin göre normallik testi Tablo 4'te gösterilmiştir.

Tablo 3: Araştırmaya Katılan Kişilerin Demografik Özelliklerine Ait Sonuçlar

Demografik Özellikler		Frekans (n)	Yüzdeler (%)
Cinsiyet	Kadın	149	52,1
	Erkek	137	47,9
Yaş	18-25	57	43,4
	26-35	65	19,9
	36-49	49	22,7
	50+	40	14
Medeni Durum	Bekar	145	50,7
	Evli	62	21,7
	Evli ve Çocuklu	79	27,6
Eğitim Durumu	İlkokul Mezunu	37	12,9
	Ortaokul Mezunu	31	10,8
	Lise Mezunu	54	18,9
	Üniversite Mezunu	77	26,9
	Öğrenci	87	30,4
Gelir Durumu	1000 TL Altı	91	31,8
	1001-2400	69	24,1
	2401-3500	71	24,8
	3500+	55	19,2
Turizm Tercihi	Kış Turizmi	24	8,4
	Sağlık ve Termal Turizmi	25	8,7
	Kültürel Turizmi	60	21
	Doğa Turizmi	74	25,9
	Yaz Turizmi	103	36

Tablo 4: Kişilerin Demografik Özelliklerinin Turizm Tercihlerine Göre Normallik Testi Sonuçları

	<i>Demografik Özellikler</i>	<i>Skewness</i>	<i>Kurtosis</i>
Cinsiyet	Kadın	-,497	-,492
	Erkek	-,890	-,542
Yaş	18-25	-,899	-,010
	26-35	-1,225	1,012
	36-49	-,833	-,478
	50+	,271	-,945
Medeni Durum	Bekar	-,796	-,269
	Evli	-,870	-,085
	Evli ve Çocuklu	-,498	-1,125
Eğitim Durumu	İlkokul Mezunu	,008	-1,349
	Ortaokul Mezunu	-,330	-1,248
	Lise Mezunu	-1,278	,928
	Üniversite Mezunu	-1,019	,928
	Öğrenci	-,760	-,256
Gelir Durumu	1000 TL Altı	-,760	-,282
	1001-2400	-,518	-,928
	2401-3500	-,629	-,696
	3500+	-1,198	,761

Normallik testi için hipotezler aşağıda verilmiştir.

H_0 : Veriler dağılıma uygundur.

H_1 : Veriler dağılıma uygun değildir.

Normallik testi %95 güven aralığında yapılmıştır. Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk sonuçlarına göre normallik testini uygun sonuçlar göstermediği için Descriptives tablosundan Skewness ve Kurtosis değerlerine bakılarak sonuçların -2 ile +2 değerleri arasında olduğu görülerek H_0 hipotezimiz yani verilerin dağılıma uygun olduğu kabul edilmiştir.

3.5. Kişilerin Demografik Özelliklerinin Turizm Tercihlerine Etkisi

Kişilerin demografik özellikleri ile turizm tercihlerinin arasında anlamlı bir fark olup olmadığını anlamak için One-Way Anova testi yapılmıştır. Tablo 5'te sonuçlar gösterilmiştir.

Tablo 5: $H_{12}, H_{13}, H_{14}, H_{15}, H_{16}$ Hipotezlerinin One-Way Anova Testi Sonuçları

<i>Hipotez</i>		<i>Sig.</i>	<i>Hipotez Red/Kabul</i>
H_{12}	Cinsiyet	,000	Red
H_{13}	Yaş	,000	Red
H_{14}	Medeni Durum	,000	Red
H_{15}	Eğitim Durumu	,000	Red
H_{16}	Gelir Durumu	,114	Kabul

Tablo 5'teki sonuçlarımıza göre cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim durumunda p değerleri 0,001'den küçük çıkmıştır. Bu durumda $H_{12}, H_{13}, H_{14}, H_{15}$ hipotezleri reddedilir ve $H_{21}, H_{31}, H_{41}, H_{51}$ hipotezleri kabul edilir. Yani cinsiyet, yaş, medeni durum ve eğitim durumlarının turizm tercihi ile ilişkisi yoktur sonucuna ulaşılmıştır. Gelir durumunda ise p değerimiz 0,005 değerinden büyük bulunduğu için H_{16} hipotezi kabul edilir. Yani kişilerin gelir durumlarına göre turizm tercihleri belirlemede anlamlı bir ilişkisi vardır sonucuna ulaşılmıştır.

3.6. Turizm Tercihine Göre Alternatif Yer Seçiminde VIKOR Uygulaması

Her bir turizm tercihi için kriterler ve alternatif iller belirlenmiştir. Veriler ise belirlenen alternatif illerin turizm müdürlüğü sitelerinden alınmıştır.

3.6.1. Kış Turizmi İçin Alternatif Yer Seçimi

Turizm tercihlerine göre kış turizminde en çok aranan kriterler olarak belirlediğimiz ulaşım imkânı, fiyat, pist sayısı, kayak faaliyetlerinin çeşitliliği ve butik otel sayısı kriterlerinden diğerlerine oranla en yüksek orana sahip olan butik otel sayısı ve pist sayısı seçimi göz önüne alınarak alternatif olarak kış turizminin vazgeçilmez adresleri olan Bursa, Erzurum, Kastamonu, Kars ve Kocaeli illeri arasından çok kriterli karar verme yöntemi olan VIKOR yöntemi uygulanmıştır. Kriterler ağırlıkları belirlenirken anketimize katılan kişilerin seçimlerinin yüzdeliklerinden hareketle belirlenmiştir. Tablo 6’da bu değerler gösterilmiştir.

Tablo 6: Kış Turizmi İçin Alternatif Yerler ve Ağırlıkları

Kritik Ağırlıklar	0,26	0,74
	Butik Otel Sayısı	Pist sayısı
Bursa	3	20
Erzurum	1	27
Kastamonu	0	2
Kars	0	5
Kocaeli	3	12

VIKOR yönteminde ilk önce tablodaki veriler kullanılarak en iyi (f_i^*) ve en kötü (f_i^-) değerler belirlenmiştir. Bu değerler Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7: Kış Turizmi İçin En İyi ve En Kötü Değerler

Kriterler	f_i^*	f_i^-
Dağ evi sayısı	3	0
Pist sayısı	27	5

En iyi ve en kötü değerler belirlendikten sonra 5 il için S_i ve R_i değerleri (10) ve (11) nolu eşitliklerinden faydalanarak hesaplanmıştır. (12) nolu eşitlikle de Q_i değerleri hesaplanıp tüm değerler küçükten büyüğe sıralanmıştır.

İşlemlerde $v=0,5$ alınmıştır. Sonuçlar Tablo 8’de gösterilmektedir.

Tablo 8: Kış Turizmi İçin Alternatiflerin Sıralaması

	S_j	Sıra	R_j	Sıra	Q_j	Sıra
Bursa	0,2354	2	0,2354	2	0,261	2
Erzurum	0,173	1	0,173	1	0	1
Kastamonu	1,101	5	0,26	3	0,6312	4
Kars	1,00	4	0,26	4	0,577	3
Kocaeli	0,5045	3	0,5045	5	0,6786	5

VIKOR yöntemine göre 1.sırada olan Erzurum diğer alternatiflere göre daha avantajlıdır. Fakat Erzurum’un en iyi alternatif olabilmesi için 2 koşulu sağlaması gerekir.

1.Koşul: $Q(A^{(2)}) - Q(A^{(1)}) \geq DQ$ koşuludur. $A^{(2)}$, Q_j değerleri arasından en iyi 2.alternatifi temsil eder. $DQ=1/(j-1)$ olup j burada alternatif sayısını temsil eder.

2.Koşul: (a') alternatifi S ve/veya R için en iyi alternatif olmalıdır. Kısaca bir istikrar beklenir.

- Eğer 1.koşul sağlamıyorsa a', a'', \dots, a^M alternatiflerinin tamamı çözüme dahil edilir. Burada a^M alternatifi için üst sınır olan maksimum M , $Q=(a^M) - Q(a')$ < DQ olarak belirlenir.
- Eğer 2.koşul sağlanmazsa a' ve a'' alternatifleri ortak çözüm olarak kabul edilir.

Verilerimize göre $0,261-0 \geq 0,25$ olduğundan ilk koşul sağlanmış olur. Erzurum seçeneği S, R ve Q için 2.koşula göre de istikrar sağlamıştır ve en iyi 1.seçenektir. 2 koşulu da sağladığı için Erzurum ili belirlenen kriterlere göre kış turizmi için en iyi seçenektir.

3.6.2.Sağlık ve Termal Turizmi Seçen Kişiler İçin Alternatif Yer Seçimi

Turizm tercihlerine göre sağlık ve termal turizmde en çok aranan kriterler olarak belirlediğimiz hamam sayısı, kaplıca sayısı, kil ve çamur banyoları, bulunduğu konuma yakınlık gibi kriterler göz önüne alınmıştır. Belirlenen kriterlerden en yüksek orana sahip olan kaplıca ve hamam sayısı seçenekleri olmuştur. Alternatif illeri belirlerken ülkemizdeki termal su kaynak sayısı en fazla olan iller olarak Kütahya, Balıkesir, İzmir, Manisa, Denizli ve Çanakkale seçilip VIKOR yöntemi uygulanmıştır. Kriter ağırlıkları belirlenirken anketimize katılan kişilerin kriter seçimlerinin yüzdeliklerinden hareketle belirlenmiştir. Tablo 9'da bu değerler gösterilmiştir.

Tablo 9: Sağlık ve Termal Turizmi İçin Alternatif Yerler ve Ağırlıkları

Kritik Ağırlıklar	0,72	0,28
	Kaplıca Sayısı	Hamam Sayısı
Kütahya	9	22
Balıkesir	8	6
İzmir	6	20
Manisa	5	9
Denizli	5	6
Çanakkale	4	2

VIKOR yönteminde ilk önce tablodaki veriler kullanılarak en iyi (f_i^*) ve en kötü (f_i^-) değerler belirlenmiştir. Bu değerler Tablo 10'da verilmiştir.

Tablo 10: Sağlık ve Termal Turizmi İçin En İyi ve En Kötü Değerler

Kriterler	f_i^*	f_i^-
Kaplıca Sayısı	9	4
Hamam sayısı	22	2

En iyi ve en kötü değerler belirlendikten sonra 6 il için S_j ve R_j değerleri (10) ve (11) eşitliklerinden faydalanılarak hesaplanmıştır. (12) nolu eşitlikle de Q_j değerleri hesaplanıp tüm değerler küçükten büyüğe sıralanmıştır. İşlemlerde $v=0,5$ alınmıştır. Sonuçlar Tablo 11'deki gibidir.

Tablo 11: Sağlık ve Termal Turizmi İçin Alternatiflerin Sıralaması

	S_j	Sıra	R_j	Sıra	Q_j	Sıra
Kütahya	0	1	0	1	0	1
Balıkesir	0,368	2	0,224	2	0,34	2
İzmir	0,712	3	0,432	3	0,656	3
Manisa	0,758	4	0,576	4	0,779	4
Denizli	0,8	5	0,576	5	0,8	5
Çanakkale	1	6	0,72	6	1	6

VIKOR yöntemine göre 1.sırada olan Kütahya diğer alternatiflere göre daha avantajlıdır. Fakat Kütahya'nın en iyi alternatif olabilmesi için 2 koşulu sağlaması gerekir.

Verilerimize göre $0,34-0 \geq 0,2$ olduğundan ilk koşul sağlanmış olur. Kütahya seçeneği S, R ve Q için 2.koşula göre de istikrar sağlamıştır ve en iyi 1.seçenektir. 2 koşulu da sağladığı için Kütahya ili seçilen kriterlere göre sağlık ve termal turizmi için en iyi seçenektir.

3.6.3. Doğa Turizmi Seçen Kişiler İçin Alternatif Yer Seçimi

Turizm tercihlerine göre doğa turizmi seçenlerin belirlediğimiz dağ evleri çeşitliliği, göl ve akarsu çeşitliliği, botanik bahçelere yakınlık, kamp ve dağcılık imkânı kriterlerinden en yüksek orana sahip olan dağ evleri ve göl-akarsu seçenekleri dikkate alınmıştır. Alternatif illeri belirlerken ülkemizdeki doğa ve yeşillik alanı bol olan illerden Rize, Trabzon, Bolu, Artvin, Antalya ve Erzurum illeri seçilip buna göre VIKOR yöntemi uygulanmıştır. Kriter ağırlıkları belirlenirken anketimize katılan kişilerin kriter seçimlerinin yüzdelerinden hareketle belirlenmiştir. Tablo 12'de bu değerler gösterilmiştir.

Tablo 12: Doğa Turizmi İçin Alternatif Yerler ve Ağırlıkları

Kritik Ağırlıklar	0,47	0,53
	Göl-Akarsu Sayısı	Butik Dağ Otel Sayısı
Antalya	6	1
Erzurum	5	1
Bolu	8	6
Artvin	3	4
Rize	20	9
Trabzon	4	1

VIKOR yönteminde ilk önce tablodaki veriler kullanılarak en iyi (f_1^*) ve en kötü (f_1) değerler belirlenmiştir. Bu değerler Tablo 13'te verilmiştir.

Tablo 13: Doğa Turizmi İçin En İyi ve En Kötü Değerler

Kriterler	f_i^*	f_i^-
Göl-Akarsu Sayısı	20	3
Dağ evi Sayısı	9	1

En iyi ve en kötü değerler belirlendikten sonra 6 il için S_j ve R_j değerleri (10) ve (11) eşitliklerinden faydalanılarak hesaplanmıştır. (12) nolu eşitlikle de Q_j değerleri hesaplanıp tüm değerler küçükten büyüğe sıralanmıştır.

İşlemlerde $v=0,5$ alınmıştır. Sonuçlar Tablo 14'teki gibidir.

Tablo 14: Doğa Turizmi İçin Alternatiflerin Sıralaması

	S_j	Sıra	R_j	Sıra	Q_j	Sıra
Antalya	0,917	4	0,53	4	0,972	4
Erzurum	0,945	5	0,53	5	0,986	5
Bolu	0,531	2	0,3318	3	0,586	2
Artvin	0,801	3	0,3312	2	0,724	3
Rize	0	1	0	1	0	1
Trabzon	0,972	6	0,53	6	1	6

VIKOR yöntemine göre 1.sırada olan Rize diğer alternatiflere göre daha avantajlıdır. Fakat Rize'nin en iyi alternatif olabilmesi için 2 koşulu sağlaması gerekir.

Verilerimize göre $0,586-0 \geq 0,2$ olduğundan ilk koşul sağlanmış olur. Rize seçeneği S, R ve Q için 2.koşula göre de istikrar sağlamıştır ve en iyi 1.seçenektir. 2 koşulu da sağladığı için Rize ili doğa turizmi için en iyi seçenektir.

3.6.4. Yaz Turizmi Seçen Kişiler İçin Alternatif Yer Seçimi

Turizm tercihlerine göre yaz turizmi seçenlerin belirlediğimiz fiyat, şehrin nüfus kalabalığı, adaların çeşitliliği, su sporları faaliyetleri kriterlerinden en yüksek orana sahip olan adaların çeşitliliği ve nüfus kalabalığı seçenekleri dikkate alınmıştır. Alternatif illeri belirlerken ülkemizde yaz turizmin fazla olduğu illerden Antalya, Muğla, İzmir, Balıkesir ve Çanakkale illeri seçilip buna göre VIKOR yöntemi uygulanmıştır. Kriter ağırlıkları belirlenirken anketimize katılan kişilerin kriter seçimlerinin yüzdeliklerinden hareketle belirlenmiştir. Tablo 15'te bu değerler gösterilmiştir.

Tablo 15: Yaz Turizmi İçin Alternatif Yerler ve Ağırlıkları

Kritik Ağırlıklar	0,53	0,47
	Ada Sayısı	Nüfus*1.000.000
Antalya	2	2,4
Muğla	2	0,96
İzmir	2	4,3
Balıkesir	3	1,2
Çanakkale	4	0,54

VIKOR yönteminde ilk önce tablodaki veriler kullanılarak en iyi (f_i^*) ve en kötü (f_i^-) değerler belirlenmiştir. Bu değerler Tablo 16’te verilmiştir.

Tablo 16: Yaz Turizmi İçin En İyi ve En Kötü Değerler

Kriterler	f_i^*	f_i^-
Ada Sayısı	4	2
Nüfus	0,54	4,3

En iyi ve en kötü değerler belirlendikten sonra 5 il için S_j ve R_j değerleri (10) ve (11) eşitliklerinden faydalanılarak hesaplanmıştır. (12) nolu eşitlikle de Q_j değerleri hesaplanıp tüm değerler küçükten büyüğe sıralanmıştır. İşlemlerde $v=0,5$ alınmıştır. Sonuçlar Tablo 17’deki gibidir.

Tablo 17: Yaz Turizmi İçin Alternatiflerin Sıralaması

	S_j	Sıra	R_j	Sıra	Q_j	Sıra
Antalya	0,2975	4	0,53	3	0,81152	4
Muğla	0,4775	5	0,53	4	1	5
İzmir	0,06	2	0,53	5	0,56283	3
Balıkesir	0,1825	3	0,265	2	0,4411	2
Çanakkale	0	1	0	1	0	1

VIKOR yöntemine göre 1.sırada olan Çanakkale diğer alternatiflere göre daha avantajlıdır. Fakat Çanakkale’nin en iyi alternatif olabilmesi için 2 koşulu sağlaması gerekir.

Verilerimize göre $0,4411-0 \geq 0,25$ olduğundan ilk koşul sağlanmış olur. Çanakkale seçeneği S, R ve Q için 2.koşula göre de istikrar sağlamıştır ve en iyi 1.seçenektir. Buna göre Çanakkale ili seçilen kriterlere göre yaz turizmi için en iyi seçenektir.

3.6.5.Kültür Turizmi Seçen Kişiler İçin Alternatif Yer Seçimi

Turizm tercihlerine göre kültür turizmi seçenlerin belirlediğimiz tarihi yerlerin çeşitliliği, arkeolojik öneme sahip bölgeler, tarihi-dini merkezler, müzelerin çeşitliliği kriterlerinden en yüksek orana sahip olan tarihi yerler, arkeolojik müzeler ve tarihi-dini merkezler seçenekleri dikkate alınmıştır. Alternatif illeri belirlerken ülkemizde bu tür müze ve merkezlerin en çok ziyaret edildiği illerden İstanbul, Hatay, Şanlıurfa, Kastamonu, Çorum, Adıyaman ve Bursa illeri seçilip buna göre VIKOR yöntemi uygulanmıştır. Kriter ağırlıkları belirlenirken anketimize katılan kişilerin kriter seçimlerinin yüzdeliklerinden hareketle belirlenmiştir. Tablo 18’da bu değerler gösterilmiştir.

Tablo 18: Kültür Turizm İçin Alternatif Yerler ve Ağırlıkları

Kritik Ağırlıklar	0,435	0,293	0,272
	Tarihi Yerler	Arkeolojik Müzelerin Sayısı	Tarihi ve Dini Merkezler
İstanbul	42	3	248
Hatay	19	1	14
Şanlıurfa	16	2	6
Kastamonu	13	1	10
Çorum	19	2	28
Adıyaman	20	2	18
Bursa	14	1	28

VIKOR yönteminde ilk önce tablodaki veriler kullanılarak en iyi (f_i^*) ve en kötü (f_i^-) değerler belirlenmiştir. Bu değerler Tablo 19’da verilmiştir.

Tablo 19: Kültürel Turizm İçin En İyi ve En Kötü Değerler

Kriterler	f_i^*	f_i^-
Tarihi Yerler	42	13
Arkeoloji Müze ve Yerlerin Sayısı	3	1
Tarihi ve Dini Merkezler	248	6

En iyi ve en kötü değerler belirlendikten sonra 7 il için S_j ve R_j değerleri (10) ve (11) eşitliklerinden faydalanılarak hesaplanmıştır. (12) nolu eşitlikle de Q_j değerleri hesaplanıp tüm değerler küçükten büyüğe sıralanmıştır. İşlemlerde $v=0,5$ alınmıştır. Sonuçlar Tablo 20’deki gibidir.

Tablo 20: Kültürel Turizm İçin Alternatiflerin Sıralaması

	S_i	Sıra	R_i	Sıra	Q_i	Sıra
İstanbul	0	1	0	1	0	1
Hatay	0,90	5	0,345	3	0,851	4
Şanlıurfa	0,81	4	0,39	5	0,857	5
Kastamonu	0,99	7	0,435	7	1	7
Çorum	0,739	3	0,345	4	0,770	2
Adıyaman	0,734	2	0,33	2	0,750	3
Bursa	0,96	6	0,42	6	0,968	6

VIKOR yöntemine göre 1.sırada olan İstanbul diğer alternatiflere göre daha avantajlıdır. Fakat İstanbul’un en iyi alternatif olabilmesi için 2 koşulu sağlaması gerekir.

Verilerimize göre $0,770-0 \geq 0,17$ olduğundan ilk koşul sağlanmış olur. İstanbul seçeneği S, R ve Q için 2.koşula göre de istikrar sağlamıştır ve en iyi 1.seçenektir. 2 koşulu da sağladığı için İstanbul ili seçilen kriterlere göre kültür turizmi için en iyi seçenektir.

4. Sonuç

Türkiye’nin jeopolitik konumu, dört mevsimin yaşanılması, yer altı ve yer üstü kaynakları zenginlikleri gibi özellikleri olması nedeniyle turizm açısından önemli bir ayrıcalığa sahip bir ülke konumunda olmaktadır. Ülkemizde turizm hiçbir zaman önemini yitirmeyecek bir sektördür. Bu durumdan dolayı ülkemizde turizm sektörünün hızla gelişmesi için çok fazla çalışma yapılmaktadır. Turizm sektörüyle ilgili çalışmalar sürekli olarak geliştirilmekte, doğru sonuçlara ulaşılmak istenmektedir. Buradan yola çıkarak 286 kişiye anket uygulanmıştır. Ankette yaş, cinsiyet, eğitim, gelir, medeni durum demografik özellikleri dikkate alınmıştır. SPSS programı kullanılarak demografik özelliklerin turizm tercihinin etkisine bakılmıştır. Kişilerin demografik özellikleri açısından gelir durumunun turizm tercihinde önemli bir etkisi olduğu sonucu çıkmıştır. Daha sonrasında gelir durumunun da etkisi göz önünde bulundurularak

belirlenen turizm tercihine göre Türkiye’de en çok ziyaret edilen illere göre alternatif yer seçiminde çok kriterli karar verme yöntemi olan VIKOR yöntemi uygulanmıştır. VIKOR yönteminde kullanılan kriterler; yaz turizmi için fiyat, şehrin nüfusu, adada tatil; kültürel turizm için arkeolojik, tarihi-dini eserler, müzeler; kış turizmi için ulaşım imkânı, fiyat, kayak faaliyetleri; doğa turizmi için dağ evi, dağcılık, kamp imkânı; sağlık ve termal turizm için kaplıca, hamam olarak belirlenmiştir. VIKOR yöntemiyle kış turizmi için Erzurum, sağlık ve termal turizmi için Kütahya, doğa turizmi için Rize, yaz turizmi için Çanakkale, kültür turizmi için İstanbul olarak bulunmuştur.

Kaynakça

- Akgöz, E. & Turdumambetov, B. (2019). Çoklu Kriterlerle Karar Verme Yöntemlerinin Tur Güzergahı Belirlenmesinde Kullanımı. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(4), 3836-3853.
- Altaş, N.F., Çavuş, A. & Zaman, N. (2015). Türkiye’nin Kış Turizmi Koridorunda Yeni Bir Kış Turizm Merkezi: Konaklama. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 1(31), 345-365.
- Bezirgan, M. (2018). İç Turizmde Demografik Değişkenlere Göre Tatil Tercihlerinin İncelenmesi: Yerel Halk Üzerine Bir Araştırma. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 6(4), 552-567.
- Çeltek, E., Özcan, B., Sönmez, N. & Kırım, B. (2018). Girişimci Kişilik Özelliklerinin ve Girişimcilik Eğitiminin Girişimcilik Eğilimine Etkisi-Kocaeli Üniversitesi Örneği. *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, 37-54.
- Çetinsöz, B.C. & Ege, Z. (2012). Turistlerin Demografik Özelliklerine Göre Risk Azaltma Stratejisi: Alanya Örneği. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 23(2), 159-172.
- Doğanay, H. & Zaman, S. (2019). Türkiye Turizm Coğrafyası. Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara.
- Ecemiş, O. & Yaykaşlı M. (2018). Topsis Yöntemiyle Otel Seçimine Yönelik Bir Karar Destek Sistemi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(74), 326-337.
- Emekli, G. (2006). Coğrafya, Kültür ve Turizm: Kültürel Turizm. *Ege Coğrafya Dergisi*, 15(1), 51-59.
- Emir, O. & Çelik S. (2010). Beş Yıldızlı Termal Otel İşletmesi Yöneticilerinin Müşteri Değeri Algılarının Belirlenmesi: Afyonkarahisar’ da Bir Uygulama. *Yönetim ve Ekonomi: Celal Bayar Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 17(1), 69-81.
- Erdoğan, E. & Akınoğlu, F. (2008). Termal Turizm ve Afyon-Gazlıgöl Örneği. *e-Journal Of New World Sciences Academy Natural and Applied Sciences*, 3(1), 83-92.
- Ertuğrul, İ. & Özçil, A. (2014). Çok Kriterli Karar Vermede TOPSIS ve VIKOR Yöntemleriyle Klima Seçimi. *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 4(1), 267-282.
- Gündüz, H. & Güler, M.E. (2015). Termal Turizm İşletmelerinde Çok Ölçütlü Karar Verme Teknikleri Kullanılarak Uygun Tedarikçinin Seçilmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 30(1), 203-222.

- Kılıçlar, A., Aysen, E. & Küçükergin, F. (2017). Demografik Değişimlerin Turizm Türleri Üzerindeki Belirleyici Etkisi: Üçüncü Yaş Turizmi. Gazi Üniversitesi Turizm Fakültesi Dergisi, 80-100.
- Koçoğlu, C.M. (2019). Yerli Turistlerin Gastronomi Turizmine Yönelik Tutumlarının Demografik Özellikler Açısından İncelenmesi: Gaziantep Örneği. Gastroia: Journal of Gastronomy and Travel Research, 3(2), 366-380.
- Korkmaz, M. (2001). Orman Kaynaklarında Doğa Turizmi Etkinliklerinin Ekonomik Çözümlenmesi (Kızıldağ Milli Parkı Örneği). Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, 1(2), 111-134.
- Sandıkçı, M. (2008). Termal Turizm İşletmelerinde Sağlık Beklentileri ve Müşteri Memnuniyeti. Doktora Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar, 214905.
- Toker, B. (2007). Demografik Değişkenlerin İş Tatminine Etkileri: İzmir'deki Beş ve Dört Yıldızlı Otellere Yönelik Bir Uygulama. Doğu Üniversitesi Dergisi, 8(1), 92-107.
- Türkiye Turizm Yatırımcıları Derneği (2019). <http://ttyd.org.tr/tr/turizm-istatistikleri> (Erişim Tarihi: 07.12.2019).
- Uygurtürk, H. & Uygurtürk, H. (2014). Bütünleşik AHS-VIKOR Yöntemi İle Otel Seçimi. Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, 10(2), 103-117.
- Yirik, Ş. & Baltacı, F. (2016). İkinci Konut Turizmi Kapsamında Antalya'ya Yerleşen Yabancıların Demografik Özelliklerinin ve Antalya'yı Tercih Etme Nedenlerinin Belirlenmesi. Akademik Araştırmalar Dergisi, 17(68), 137-156.
- Yirik, Ş. & Yıldırım, B.I. (2014). Turizm Sektöründeki Kadın Girişimcilerin Bireysel Değerlerinin Demografik Özellikleri Açısından İncelenmesi: Antalya İli Örneği. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 11(26), 361-378.

© Copyright of Journal of Applied Tourism Research is the property of University of Applied Sciences Tourism Faculty and its content may not be copied or e-mailed to multiple sites or posted to a listserv without the copyright holder's express written permission. However, users may print, download, or email articles for individual use.